

УДК 747.12.01

DOI: <https://doi.org/10.37131/2524-0943-2023-51-12>

Людмила **Смакова**
аспірантка Львівської національної
академії мистецтв
<https://orcid.org/0000-0001-7226-1793>

Світильники Андрія Бокотей (у співавторстві) в інтер'єрах громадських споруд 1970–1980-х рр.: перші творчі експерименти зі склом

Анотація. Розглянуто скляні освітлювальні композиції Андрія Бокотей, виконані у співавторстві у 1970–1980-х рр. для інтер'єрів громадських споруд на території колишнього СРСР. Окреслено історичні та соціокультурні передумови зміни обраного медіуму. Насамперед цілісно опрацьовано початок роботи митця зі склом та перші творчі пошуки у новому матеріалі. З'ясовано причинно-наслідкові зв'язки реалізованих функціонально-технологічних вирішень. Прослідковано еволюцію форм і підходів до створення конструктивного дизайну освітлювальних систем у інтер'єрах громадських споруд того часу. Визначено, яким чином замовники та архітектори впливали на реалізацію проєктів. Проаналізовано десять об'ємно-просторових композицій, окреслено художню та функціональну цінність реалізованих об'єктів.

Мета статті – виявити художньо-технічні особливості освітлювальних композицій, виконаних творчою групою за участі Андрія Бокотей, та соціально-історичну зумовленість мистецьких вирішень. **Методологія.** У статті використовуються і загальнонаукові, і специфічні методи досліджень. Зокрема аналітичний, систематичний, описовий, порівняльний, формальний, культурно-історичний методи. Також були проведені інтерв'ю з автором. Усі використані зображення та бібліографію робіт надав Андрій Бокотей з його особистого архіву для створення наукової роботи.

Актуальність і наукова новизна. Андрій Бокотей – знаковий митець у царині художнього скла, творчі здобутки якого є предметом дослідження іменитих мистецтвознавців. Однак значний пласт об'ємно-просторових освітлювальних композицій залишився по-

за їхньою увагою. Період створення світильників у творчості Андрія Бокотей є плідним та яскравим, став переломним у виборі основного творчого медіуму, однак не домінуючим, через що малодослідженим. Уперше комплексно публікуються ілюстративні матеріали за окресленою тематикою та розглядаються творчі практики автора у соціальному контексті часу.

Ключові слова: творчість Андрія Бокотей, світильники, художнє скло, декоративно-прикладне мистецтво, громадські інтер'єри, гутництво, творчі експерименти.

Постановка проблеми. Творчість Андрія Бокотей – яскравий феномен українського мистецтва. Йому вдалося переосмислити традиції, створити нові способи декорування, ефектно дебютувати в об'ємно-просторовій склопластиці та закласти підґрунтя для експериментів наступних поколінь художників-склярів. Андрій Бокотей є творцем нового львівського гутництва, яке вирізняється зміщенням акценту з утилітарності на авторський підхід до вирішення творчих завдань. Усе життя митець незмінно залишається у професії та має досвід роботи з різними медіумами: графіка, кераміка, живопис. Однак найбільше зміг реалізувати мистецькі задуми у склі, робота з яким почалася завдяки замовленням авторській групі оздоблення низки інтер'єрів громадських приміщень. Перші творчі експерименти у новому матеріалі були зумовлені соціально-економічними причинами, однак стали поштовхом до подальшого розвитку у цьому напрямку. Показовим є твердження авторитетного мистецтвознавця Олександра Федорука, що «світильник» у його баченні є збірним образом доби шістдесятників, коли на тлі похмурих реалій інтелігенції вдалося викристалізувати свою національну сутність. Поет Ігор Калинець 1967 року присвятив Андрієві Бокотей вірш «Світильник», натхненний подарованим митцем керамічним свічником і творчими пошуками в кераміці [11, с. 25–26]. Радикальні зміни у творчості митця припали на період владних репресій «шістдесятників» і цензурування творчості, проте декоративно-прикладне мистецтво та державні замовлення на об'ємно-просторові освітлювальні композиції були полем відносної свободи. Переломний для художника етап 1970–1980-х років є малодослідже-

ним, однак цінним для розуміння подальшої еволюції творчості Андрія Бокотей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Андрія Бокотей десятиріччями викликає інтерес дослідників. Зокрема академік, мистецтвознавець Олександр Федорук написав монографію, у якій документує біографічні відомості та творчі здобутки митця [11]. Вагомою є джерельна база та авторські міркування науковця, деякі з об'ємно-просторових композицій світильників згадані у книзі, однак доцільним є поглиблене вивчення. Арт-критикиня і дослідниця декоративно-прикладного мистецтва Зоя Чегусова у статті «Андрій Бокотей – скляр з Божою іскрою» відзначає гармонію форм, філософський зміст композицій, що поєднаний з природним відблиском світла, яке і є втіленням таланту митця [12].

Водночас для аналізу соціально-історичного контексту дослідження важливими є монографії Ореста Голубця [4] та Богдана Мисюги [8]. Огляд суспільно-політичних перемін у мистецькому середовищі Львова дозволив провести часові паралелі подій та тенденцій, які вплинули на творчі пошуки Андрія Бокотей. Натомість розкриття періоду «підпільної школи» Карла Звіринського уможливило розуміння ціннісних і художніх орієнтирів митця, що також частково можна простежити завдяки упорядкованим спогадам педагога [5]. Видання дає можливість проаналізувати, за яких умов виріс і сформувався митець.

Важливим джерелом є інтерв'ю з Андрієм Бокотей різних років. Серед них – ті, що задокументувала Мирослава Ляхович у рамках проєкту «Лабіринти ЛКСФ», онлайн-видання Mukachevo.net і авторка статті [3; 6; 10]. Завдяки ним підтверджуються історичні зв'язки, факти та припущення. Період роботи Андрія Бокотей на Львівській експериментальній кераміко-скульптурній фабриці у дисертації окреслив Михайло Бокотей [1; 2]. Щодо технічних аспектів, пов'язаних з обраним полем дослідження, було опрацьовано низку праць. Зокрема Сергій Чирчик комплексно розглянув специфіку використання світлових засобів просторового середовища з урахуванням їхньої художньої виразності [12]. Специфіку освітлення інтер'єрів Галичини представив Роман Одрехівський, типологізувавши конструктивні особливості й різьблений декор світильників сакральних споруд [9]. Водночас утилітарні властивості освітлювальних приладів, еволюцію мистець-

кої спадщини, у тому числі львівського осередку ХХ століття та сучасні дизайнерські практики України, окреслила Марія Маркович [7].

Виклад основного матеріалу. Андрій Бокотей 1965 року закінчив навчання на кафедрі художньої кераміки Львівського інституту декоративно-прикладного мистецтва (зараз – Львівська національна академія мистецтв) та залишився на викладацькій роботі. У той час програма закладу була політично заангажована та мала на меті не стимулювання вільних мистецьких пошуків, а пропаганду та відображення «радянської дійсності». Проте Богдан Мисюга влучно зазначає, що світоглядні протиріччя у середині 1950-х посилювалися не лише у Львові, а й у країні загалом і призвели до прихованого бунту в мистецтві насамперед через зацікавлення авангардом, вивчення форми тощо [8, с. 32]. Певною мірою це пов'язано зі смертю Й. Сталіна та початком «хрущовської відлиги» 1953 р. [8, с. 30]. Художники Карло Звіринський, Роман Сельський, Володимир Патик, Михайло Захарчишин та ін. активно експериментували з формою та намагалися своєю творчістю реалізувати прихований протест проти системи. У час так званого «прориву шістдесятників» хвиля національного відродження зачепила всі творчі сфери. Акумулювалися письменники Олесь Гончар, Євген Гуцало, поети Василь Симоненко, Ліна Костенко, Іван Драч, критики Іван Світличний, Іван Дзюба та багато інших [4, с. 73].

Водночас найбільш знаковим явищем цього часу для художньої спільноти стала організація підпільної школи за ініціативи та авторської методики Карла Звіринського, який почерпнув і ідеї Романа Сельського. До програми увійшли не лише дисципліни образотворчого мистецтва, а й музики і філософії, що мало на меті формування комплексного світогляду. Студенти опановували ази аналітичного кубізму, фіксували почуття, емоції та багато рефлексували. Андрій Бокотей був активним учасником підпільної школи у 1959–1965 рр., керував хором, ініціював дискусії щодо зв'язку музики та мистецтва [8, с. 266].

Учні Карла Звіринського згодом змогли віднайти «власний голос» у мистецтві та стали відомими художниками: Петро Маркович, Олег Мінько, Роман Петрук, Богдан Сойка, Зеновій Флінта, Олександра Цегельська [5, с. 146]. Їхньому професійному формуванню посприяла і активізація львівського середовища «шістдесятниками». Зокрема Андрій Бокотей

був у дружніх стосунках з поетом Ігорем Калинцем, художницею Стефанією Шабатурою, громадським діячем В'ячеславом Чорноволом, композитором Мирославом Скориком та ін.

Радянська влада посилювала тиск на інтелігенцію, заарештовувала та репресувала діячів. Це уповільнило, але не зупинило «неоукраїнізацію» [4]. Хвиля свавілля каральної структури КДБ (Комітет державної безпеки) не оминула сина «ворога народу», якого почали вербувати з метою написання доносів і ведення пропагандистської роботи. Отримавши впевнену відмову художника, застосували важіль соціального впливу на заклад вищої освіти, тому А. Бокотей був звільнений і не був допущений до захисту дисертації 1972 року [10]. Залишившись без основного джерела доходу сім'ї, митець був змушений шукати альтернативні заробітки. Показово, що саме від 1972 року Орест Голубець визначає початок періоду «утвердження пріоритету творчої індивідуальності» [4, с. 90]. І хоч у 70-х і 80-х зберігся формат, започаткований ще в 60-х вернісажів за напрямками декоративно-прикладного мистецтва, найціннішим у них виявилася можливість професійних дискусій та знайомств з однодумцями. СРСР мусив забезпечувати презентацію мистецтва за кордоном, що мало сприяти ілюзії творчої свободи самовираження й утверджувало ідеальний образ соціалізму. Закономірно, що найбільш репрезентативними виявилися твори художників з більш віддалених від Москви регіонів: Заходу України, Литви, Латвії, Естонії. Окрім кераміки та дерева, утвердився феномен художнього скла та відбулося відновлення багатовікових гутних традицій, що пов'язано з діяльністю цеху Експериментальної кераміко-скульптурної фабрики та віртуозними майстрами: Олексій Гера, Мечислав Павловський, Ярослав Мацієвський та ін., які реалізовували творчі задуми талановитих художників, серед яких найбільш динамічні та новаторські підходи належать Андрієві Бокотею [4, с. 95–97].

Радянська влада прагнула помпезно оздобити громадські простори та споруди, створювала попит на світільники до драмтеатрів, будинків піонерів, ресторанів, палаців культури та ін. Варто додати, що бригада, яка була створена для оздоблення інтер'єрів, була унікальною та реалізовувала замовлення від архітекторів і за межами УРСР. Це пояснює широку географію робіт – Львів, Житомир, Хмельницький, Ужгород, Рівне, Харків та ін. Першим бу-

ло отримане замовлення зробити інтер'єр в «Шоколадному барі» магазину «Світоч» у Львові (тепер – підвал ресторану «Пузата хата»). Архітектор Семен Кессельман запросив виконати оздоблювальні роботи. Там також працювали Олег Мінько, Богдан Галицький, Роман Петрук, а Андрій Бокотей опікувався виробами зі скла: бра, вітраж і світільник, гігантська колона з великих скляних об'ємів (іл. 1). Цей вимушений експеримент у майбутньому посприяв цілій низці подібних замовлень і став точкою відліку початку роботи митця зі склом. Важливо, що художник не працював одразу безпосередньо з матеріалом. Коли надходило замовлення, дирекція на це виділяла окрему бригаду, і він працював разом з ними: робили проєкти, розробляли конструкції [6]. Тобто художники задавали параметри, майстри вивдали деталі й згодом робили форми. Цей принцип працював насамперед щодо об'ємно-просторових композицій для інтер'єрів. Адже за згадками Андрія Бокотея, на Львівській кераміко-скульптурній фабриці при створенні зразків тиражних робіт була можливість і простір для технологічних та образних експериментів, які реалізовувалися у тісній співпраці художників і майстрів.

Наступним реалізованим проєктом стало комплексне оформлення готелю «Восток» у Тюмені (російська федерація) у 1972–1974 рр. Було створено світільники, люстри, декоративна решітка та просторові композиції виконані в гутній техніці з декорування мідною фольгою [10]. Ще одним масштабним виїзним замовленням стала об'ємно-просторова світлокінетична композиція «Квітка України» для павільйону УРСР на міжнародній виставці 1974 р. у м. Загреб (на той час Югославія, зараз Хорватія). Для її виконання було використано скло, дерево, метал і дзеркала, загальний розмір 3х3х0,7м.

Професійним викликом для творчої групи стало комплексне оформлення ресторану «Старе місто» у Харкові 1974–1975 рр. Насамперед це пов'язано з особливостями локації, зокрема історичною архітектурою колишньої фортеці XVII ст., перебудованої у XIX ст. Саме цей фактор і прагнення забезпечити гармонійний інтер'єр у будівлі іншого функціонального призначення став ключовим у виборі архітекторки Г. Кесслер, яка запросила львівських художників для виконання освітлювальних конструкцій. Розроблений проєкт був стилізований відповідно до специфіки приміщення. На вході до ресторану гостей зустрічали прапори зі старими гербами Хар-

кова (виконала Г. Тищенко), що одразу налаштувало на лицарський лад. У підвальному приміщенні найбільш виразними є склепіння на стелях, підсилені в інтер'єрі повторами на спинках крісел. Показово, що всі елементи виконали спеціально для проєкту професійні митці: меблі, бра, посуд. У інтер'єрі превалює строгість, гострі різні лінії важких столів і стільців, але водночас логічна довершеність і цілісність. Система освітлення облаштована завдяки розташованим під стелею металевим ланцюгам з дубовими балками, до яких прикріплені ковані люстри у формі ліхтарів (іл. 2). У деяких нішах бра розміщені за декоративними решітками, або одинично змонтовані на металеві конструкції. Чорні ковані залізні деталі відповідають загальній стилістиці закладу. Гвинтові сходи, що ведуть на другий поверх, освітлені ліхтарями, які висять на 5–7 метрових ланцюгах і завдяки своїм світлотіньовим властивостям надавали містичності простору. Верхні зали були призначені для святкувань, тому їх оформлення вирізняється парадністю (іл. 3). На меблях використана тонша різьба, світильники виконані у формі люстр з різним каркасом з міді, що забезпечує й більш плавне кольорове поєднання теплого металу з молочно-блакитним склом. У старі отвори стін встановлені металеві решітки, прикрашені орнаментами, які суголосні з підсвічниками на підлозі. Різні групи художників також створили вітражі, гобелени, розписи темперою, анімалістичну кераміку. Ця плідна та багатоаспектна співпраця не залишилася поза увагою тогочасних ЗМІ (іл. 4). Важливо, що набори скляного посуду також виконали львівські митці. У 1960-ті – 1970-ті роки був апогей попиту на побутове скло, тому можна стверджувати, що творчий перехід Андрія Бокотея у царину художнього скла відбувся у сприятливий час, що також відіграло роль у його подальшій творчій кар'єрі [11, с. 58].

Звертаючись до об'єктів, які були виконані у Львові важливо згадати монументальну об'ємно-просторову композицію з підсвіткою для центральної зали автовокзалу, виконану у 1979–1980 рр. з гутного скла. На тонких металевих тросах розташована велика кількість скляних кульок прозоро-блакитного відтінку, які разом у діаметрі сягають семи метрів. Завдяки делікатному кріпленню створюється ілюзія легкості та левітації, також використана різна довжина кріплень. Ця шестикутна у плані композиція докорінно відрізняється від попередніх за стилем і віртуозністю виконання. Репродукція цієї монументальної люстри увійшла до другого випуску авторитетного журналу «Декоративне мистецтво СРСР» 1984 р. у рамках статті Л. Казакової «Скло і світло в інтер'єрі» [10].

Варто додати, що металеві конструкції до всіх об'ємно-просторових світільних композицій, створених художньою групою за участі Андрія Бокотея, виконав конструктор Юрій Лешков. Знаковими стали світильники з Муздромтеатру м. Хмельницький 1983 року, особливі за своїм технологічним вирішенням, у зв'язку з чим авторам та архітекторці Р. Каразіній був виданий патент на промисловий зразок (іл. 7). Об'ємно-просторова композиція світильника заввишки 3,6 м і в діаметрі 2,2 м. Композиція складається з 4-х ярусів, перший, найбільший, має дев'ять автономних секцій з індивідуальною підсвіткою, другий містить 5 секцій з подвійним освітленням, третій виконує несучо-об'єднувальну функцію з додатковими світловими елементами, четвертий має декоративне навантаження. Важливим є металевий каркас, який тримає гутні елементи із сульфід-цинкового скла. Кольорова гама змінюється від молочно-білого до прозорого. Електрообладнання та монтаж також виконував авторський колектив, що не притаманне радянській культурі, де кожен етап роботи мав бути максимально розрізаним для об'єднання територій. Водночас варто наголосити, що світильник обладнаний механізмом технічного обслуговування, який було розроблено у зв'язку з експлуатаційним досвідом люстр на автовокзалі Львова. Очищення конструкцій потребувало альтернативи для полегшення, бо для їх миття працівники використовували проточну воду зі шлангів, що призвело до іржавіння металу і як наслідок – руйнування об'єкта. 1984 року також було отримане замовлення на створення світильників та люстр у Палац культури м. Хмельницький. Виконані композиції з молочно-блакитного скла є більш камерними у порівнянні з попередніми та вирізняються трубко-подібною формою елементів з імітацією квітів [10].

Важливо, що період 1960-х – 1990-х Марія Маркович назвала часом розвитку двох напрямів промислового дизайну світильників: конструктивізм і стилізація. Друге більше притаманне львівським представникам декоративно-прикладного мистецтва [7, с. 216]. Зокрема великі люстри, виконані для музично-драматичного театру м. Житомира у 1984–1985 рр., імітують потік дзвіночків з кульками. Розташовані на сходовій клітці та в довжину

сягають 7 метрів, виконані з гутного скла (іл. 8). Також до комплексного оформлення закладу увійшли 7 люстр 2,5 м у діаметрі та 10 бра для буфету. Усі композиції містять рослинну орнаментуку. Проте найбільш виразно квіткові мотиви простежуються в оформленні колишнього Палацу піонерів у м. Рівне (зараз – Рівненський міський палац дітей та молоді) 1985–1987 рр. [10]. У головному залі півколом розташовані світільники з дрібним, делікатним квітковим дизайном, які формою нагадують кущові композиції (іл. 9). На противагу оформленню Палацу піонерів у м. Ужгород 1987 року (зараз – Ужгородський палац дітей та юнацтва «Падіюн»), де об'ємно-просторова композиція у залі масових заходів полягає у лінійній конструкції з поодинокими лампами (іл. 10). Цей світільник є одним з останніх, виконаних авторською групою, і репрезентативно відображає еволюцію форм і творчих підходів.

Яскраво вираженим конструктивізмом вирізняється оформлення музично-драматичного театру м. Ужгород, яке виконала 1987 року авторська група у складі А. Бокотей, Ф. Ерфан, М. Алмазов, архітектор М. Медведський. Робота із закарпатцями й нещодавніми випускниками львівського інституту увінчалася принципово відмінним від попередніх результатом. Окрім об'ємно-просторової пластики у вигляді підвішених декоративних абстрактних скляних елементів, було створено люстри та бра у мінімалістичному дизайні для фойє, касового вестибюлю та сходових кліток (іл. 11, 12).

Світло, яке є символічним вираженням Христа у мистецтві, стало знаковим на творчому шляху Андрія Бокотей та ключовим при переході до використання нового медіуму – скла [9, с. 225]. Водночас експерименти з матеріалом були зумовлені соціально-історичним і політичним контекстом. Об'ємно-просторові композиції складають значну частину доробку митця, однак саме серія світільників, виконана у команді з іншими художниками, відкрила можливості матеріалу та викликала у Андрія Бокотей інтерес до подальшого розвитку в цьому напрямку. Вимоги замовників (архітекторів, спілки художників) були ключовим фактором створення саме світільників і бра. За майже 20-річний період активної роботи відбулася значна еволюція форм, яку вдалося прослідкувати.

Висновки та перспективи дослідження. Проведене дослідження розкриває певний переломний етап у творчому шляху Андрія Бокотей, а саме

– процес переходу від кераміки до скла як основного медіуму в подальшій художній практиці. Утверджено, що саме комерційні замовлення на оформлення інтер'єрів громадських споруд авторської групи, до складу якої входив Андрій Бокотей, дали йому можливість попрацювати з новим матеріалом, що у підсумку призвело до його реалізації як знакового художника-скляра світового рівня. Було встановлено причинно-наслідкові зв'язки вирішення творчих завдань та їхню соціально-історичну зумовленість. Проаналізовані, оцифровані та атрибутовані освітлювальні композиції становлять значний і малодосліджений пласт творчості митця, який певною мірою вдалося розкрити у цій статті. Важливо, що, незважаючи на факт реалізації замовлень від державних структур, саме при створенні композицій функціонального призначення митці мали більше творчої свободи, оскільки цей вид діяльності не був ідеологічно заангажованим. Ймовірно, фактор експерименту став одним з ключових при формуванні подальших авторських підходів Андрія Бокотей. Щодо художніх вирішень простежуємо, що роботи 1970-х років більш стримані та строгі за композицією, з масивними металевими елементами. Натомість виконані світільники для інтер'єрів громадських споруд у 1980-х вирізняються легкістю, масштабністю та домінуванням скла як основного матеріалу. Саме освітлювальна композиція цього періоду була удостоєна промислового патенту. Водночас при розробленні дизайну світільників важливою була технічна, експлуатаційна складова, яка вносила корективи у фінальний вигляд проєкту. Про успіх авторського колективу, окрім кількості та якості реалізованих замовлень, свідчить і їхня широка географія, яка не обмежувалася УРСР. Робота над освітлювальними композиціями остаточно утвердила скло як головний медіум у творчості Андрія Бокотей. Надалі можливе розширення теми через охоплення інших творчих практик митця, які реалізовувалися паралельно у 1970-х – 1980-х роках.

1. Бокотей М. Львівське гутне скло у контексті міжнародного студійного руху: художні особливості та осередки скловиробництва: дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.06. Львів, 2018. 291 с.

2. Бокотей М. А. Стилістичні особливості проєктів тиражних гутних виробів авторства Андрія Бокотей. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. Вип. 3. С. 206–210.

3. Гаврош О. Андрій Бокотей: «Для мене Закарпаття і Львів –

рівновеликі» 2013. Офіційний сайт Mukachevo.net. URL: <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/77858> (дата звернення: 02.09.2023).

4. Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом: Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття. Львів :Академічний експрес, 2001. 175 с.

5. Карло Звіринський. Все моє малярство – то молитва : спогоди, інтерв'ю, роздуми, статті. упоряд. Х. Звіринська-Чабан. Львів : Манускрипт-Львів, 2017. с. 280.

6. Ляхович М. Працювати з вулканом: Андрій Бокотей про те, як він почав займатись склом, як робились масштабні оформлення інтер'єрів та склоцех, куди брали не всіх. *Лабіринти ЛКСФ*. Офіційний сайт проєкту. URL: <http://lksf.online/pratsyuvaty-z-vulkanom-andrij-bokotej-pro-te-yak-vin-pochav-zajmatys-sklom-yak-robylys-masshtabni-oformlennya-interjeriv-ta-sklotseh-kudy-braly-ne-vsih/> (дата звернення: 10.09.2023).

7. Маркович М. Вплив електрики на розвиток дизайнерських світильників ХХ століття. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія : Мистецтвознавство. 2011. № 2. С. 213–217.

8. Мисюга Б. Герметичне коло Карла Звіринського. Дрогобич : Коло, 2019. 279 с.

9. Odrekhivskiy R. Lighting in the Interior Design of Religious Buildings in Galicia (the Second Half of the 19th and the First Third of the 20th Centuries). *Culture and Arts in the Modern World*. 2021. № 22. С. 223–232. <https://doi.org/10.31866/2410-1915.22.2021.235918>.

10. Смакова Л. Інтерв'ю з Андрієм Бокотеем 26 травня 2023 року. URL: https://docs.google.com/document/u/1/d/1ru-HxdgpUK9Q5qA27FTgZKHn-BZczKiK/edit?usp=drive_web&ouid=102551537378511408785&rtopof=true (дата звернення: 10.09.2023).

11. Федорук О. Маєстро художнього скла Андрій Бокотей: монографія. Київ : Либідь, 2008. 320 с.

12. Чегусова З. Андрій Бокотей – скляр з Божою іскрою. *Президент*. 2002. № 10. С. 113–120.

13. Чирчик С. Світлодизайн. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 160 с.

REFERENCES:

1. Bokotei M. A. (2018) Lvivske hutne sklo u konteksti mizhnarodnoho studiinoho rukhu: khudozhni osoblyvosti ta osередky sklovyrobnytstva: dys. kand. mystetstvoznavstva : 17.00.06. Lviv, 291 s. [in Ukrainian]

2. Bokotei M. (2019) Stylistychni osoblyvosti proektiv tyrazhnykh hutnykh vyrobiv avtorstva Andriia Bokoteia. Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv. vyp. 3. s. 206–210. [in Ukrainian]

3. Gavrosh O. Andrij Bokotej: «Dlja mene Zakarpattja i L'viv – rivnovelyki» (2013). Oficijnyj sajt Mukachevo.net. Retrieved from <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/77858> [in Ukrainian]

4. Golubec' O. Mizh svobodou i totalitaryzomom: Mystec'ke seredovyshhe L'vova drugoi' polovyny HH stolittja. L'viv :Akademichnyj

ekspres, 2001. 175 s. [in Ukrainian]

5. Karlo Zviryns'kyj. Vse moje maljarstvo – to molytva : spogady, interv'ju, rozdumy, statti. uporjad. H. Zviryns'ka-Chaban. L'viv : Manuskrypt-L'viv, 2017. s. 280. [in Ukrainian]

6. Ljahovych M. Pracjuvaty z vulkanom: Andrij Bokotej pro te, jak vin pochav zajmatys' sklom, jak robylys' masshtabni oformlennja inter'jeriv ta skloceh, kudy braly ne vsih. Labirynty LKSF. Oficijnyj sajt proektu. Retrieved from <http://lksf.online/pratsyuvaty-z-vulkanom-andrij-bokotej-pro-te-yak-vin-pochav-zajmatys-sklom-yak-robylys-masshtabni-oformlennya-interjeriv-ta-sklotseh-kudy-braly-ne-vsih/> [in Ukrainian]

7. Markovych M. (2011) Vplyv elektryky na rozvytok dizajners'kyh svityl'nykiv HH stolittja. Naukovi zapysky Ternopil'skogo nacional'nogo pedagogichnogo universytetu imeni Volodymyra Gnatjuka. Serija : Mystetstvoznavstvo. № 2. S. 213–217. [in Ukrainian]

8. Mysjuga B. Germetychne kolo Karla Zviryns'kogo. Drogobych : Kolo, 2019. 279 s. [in Ukrainian]

9. Odrekhivskiy, R. (2021). Lighting in the Interior Design of Religious Buildings in Galicia (the Second Half of the 19th and the First Third of the 20th Centuries). *Culture and Arts in the Modern World*, 22, 223–232. <https://doi.org/10.31866/2410-1915.22.2021.235918>.

10. Smakova L. Interv'ju z Andrijem Bokotejem 26 travnja 2023 roku. Retrieved from https://docs.google.com/document/u/1/d/1ru-HxdgpUK9Q5qA27FTgZKHn-BZczKiK/edit?usp=drive_web&ouid=102551537378511408785&rtopof=true [in Ukrainian]

11. Fedoruk O. Maestro hudozhn'ogo skla Andrij Bokotej: monografija. Kyi'v: Lybid', 2008. 320 s. [in Ukrainian]

12. Chehusova Z. (2002) Andrii Bokotei – skliar z Bozhoiu iskroiu. *Prezydent*. № 10. S. 113–120.

13. Chyrchuk S. Svitlodyzajn : navch. posib. 2-ge vyd. Kyi'v. DP «Vyd. dim «Personal», 2018. 160 s. [in Ukrainian]

ANNOTATION

Ludmyla Smakova. Lamps by Andrii Bokotey (co-authored) in the interiors of public buildings of the 1970s and 1980s: the first creative experiments with glass.

The article deals with the glass lighting compositions by Andriy Bokotey, created in collaboration in 1970–1980 for the interiors of public buildings in the former USSR. The article outlines the historical and socio-cultural prerequisites for changing the chosen medium. First of all, the beginning of the artist's work with glass and his first creative searches in the new material are comprehensively studied. The cause-and-effect relationships of the implemented functional and technological solutions are clarified. The evolution of forms and approaches to the creation

of constructive design of lighting systems in the interiors of public buildings of that time is traced. It is determined how customers and architects influenced the implementation of projects. Ten three-dimensional compositions are analysed. The artistic and functional value of the realised objects is outlined.

Main objective of the study is to identify the artistic and technical features of the lighting compositions made by the creative team with the participation of Andrii Bokotey and the socio-historical determination of artistic decisions. Methodology: the article uses both general scientific and specific research methods. In particular, analytical, systematic, descriptive, comparative, formal, cultural and historical methods. An interview with the author was also conducted. All the images used and the bibliography of works were provided by Andriy Bokotey from his personal archive for the creation of the research paper. Results

and conclusions: Andrii Bokotey is an iconic artist in the field of art glass. His creative achievements are the subject of research by a number of eminent art historians. However, a significant layer of three-dimensional lighting compositions has remained outside their attention. The period of creating lamps in the work of Andrii Bokotey is fruitful and bright, it became a turning point in the choice of the main creative medium, but not dominant, and therefore little studied. For the first time, illustrative materials on this topic are comprehensively published and the author's creative practices are considered in the social context of the time.

Keywords: Andriy Bokotey` s creativity, lamps, glass art, decorative and applied arts, public interiors, blown glass, creative experiments.

Іл. 1.

Фрагмент оздоблюваних робіт у «Шоколадному барі» магазину «Світоч» у Львові. 1972 р. Автор – А. Бокотей. З архівних матеріалів А. Бокотея.

Іл.2.

Фрагмент люстри з ресторану «Старе місто» у Харкові. 1974–1975 рр. Співавтори: Б. Романець, В. Савчук, Є. Яцюк, А. Бокотей. Фото з архіву матеріалів А. Бокотей.

Іл.3. Фрагмент оздоблення ресторану «Старе місто» у Харкові. 1974–1975 рр. Співавтори: Б. Романець, В. Савчук, Є. Яцюк, А. Бокотей. Фото з архіву матеріалів А. Бокотей.

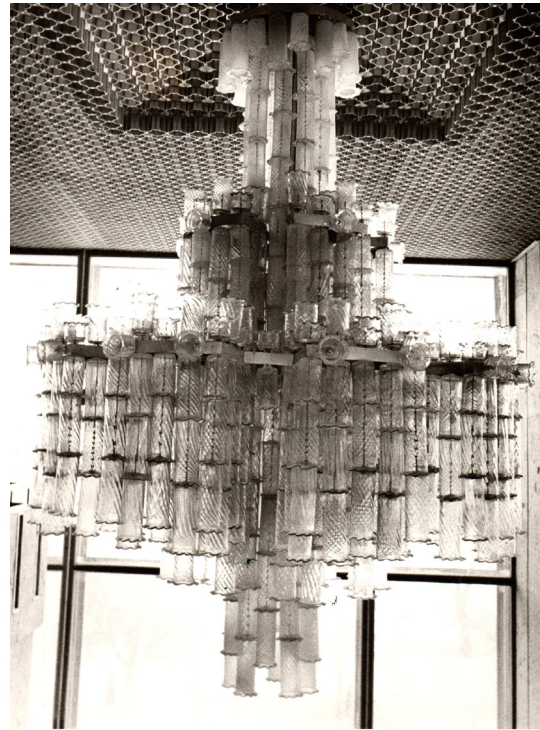
Іл. 5. Ескіз до люстри для ресторану «Старе місто» у Харкові. 1974 р. Автор – А. Бокотей. Зображення надав А.Бокотей.

Іл. 6. Об'ємно-просторова композиція з підсвіткою для центрального залу Львівського автовокзалу (співавтори А. Бокотей, З. Флінта, Ф. Черняк, конструктор Ю. Лешков). 1979 р. Гутне скло, метал, трос. 7x4x5 м. Фото з архіву А. Бокотей.

Іл. 7. Свідчення на промисловий зразок світильника. Фото з архіву А. Бокотей..

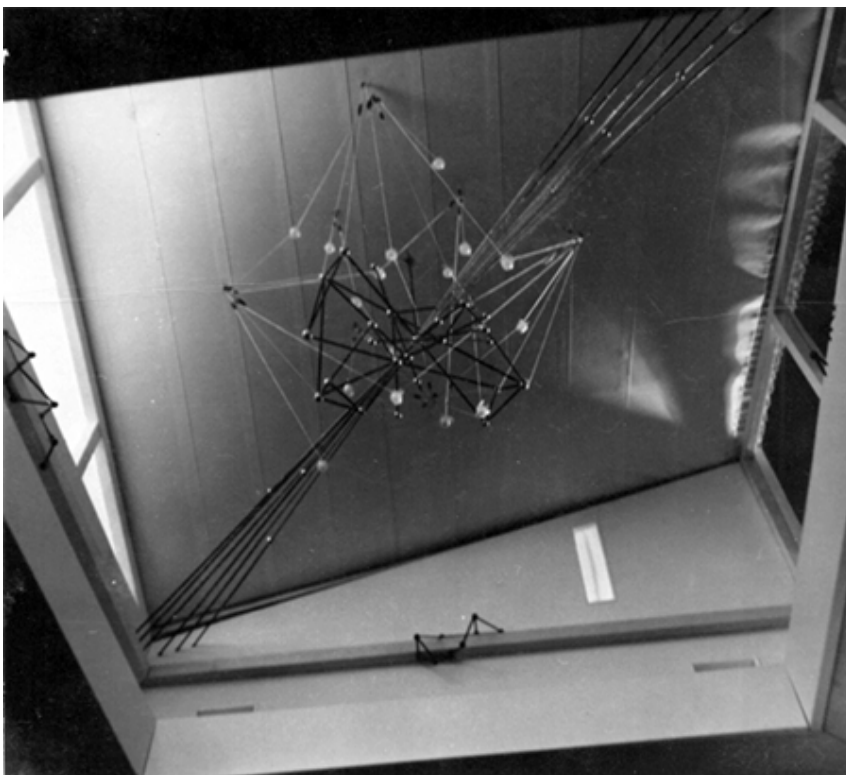

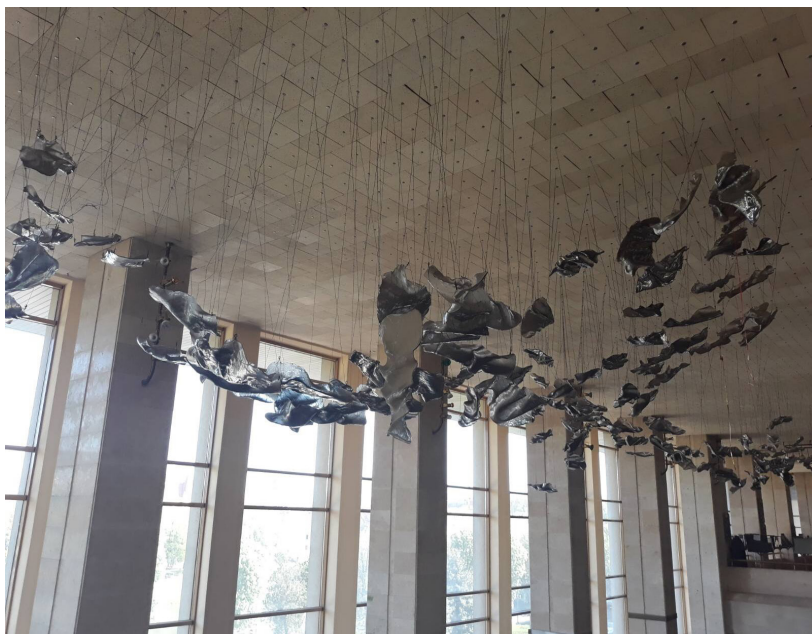
Іл. 8. Велика люстра, виконана у рамках комплексного оформлення музично-драматичного театру у м. Житомир. Співавтори: А. Бокотєя, З. Флінта, Ф. Черняк, С. Мартинюк, архітектор Р. Каразіна, конструктор Ю. Лешков. 1984–1985 рр. Гутне скло, метал. Фото з архіву А. Бокотєя.

Іл. 9. Світильники Палацу піонерів, м. Рівне. 1985–1987 рр. Співавтори А. Бокотей, О. Гуцін, З. Флінта, конструктор Ю. Лешков. Гутна техніка, скло, метал. Фото з архіву А. Бокотей.

Іл. 10. Об'ємно-просторова композиція у залі масових заходів Палацу піонерів м. Ужгород. 1987 р. Співавтори: А. Бокотей, Ф. Ерфан, М. Алмазов, конструктор Ю. Лешков. Скло, сусальне золото, дюралюміній. Фото з архіву А. Бокотей.

Іл. 11. Об'ємно-просторова пластика для фое третього поверху музично-драматичного театру м. Ужгород. 1987 р. Співавтори: А. Бокотєй, Ф. Ерфан, М. Алмазов, конструктор Ю. Лешков. Фото з архіву А. Бокотєя.

Іл. 12. Люстра для касового вестибюлю Співавтори: А. Бокотєй, Ф. Ерфан, М. Алмазов, конструктор Ю. Лешков. Гутне скло, метал. Фото з архіву А. Бокотєя.